

Slavik Bõstrov – kakskümmend üks

ALVER KIVI
alver@meiema.ee

Tänavu möödus kolmkümmend aastat, kui sõideti esimene Saaremaa ralli. Kakskümmend üks aastat vedas tänaseks kõige suurema publikuhuviga spordisündmuseks kujunenud üritust Slavik Bõstrov.

1995. aastal viimast korda võidusõitu korraldanud Slavik Bõstrovit ja Saaremaa rallit on peetud lahutamatuks. Ometi on mees viimastel aastatel oma lemmiklapse tegemistest eemale jäänud.

Nii on rallifännid küsinud üksteiselt, korraldajatel ja Slavikult endalt – kuhu sa, mees, oled jäänud? Sama küsimus tekkis ka Meie Maa toimetusel.

Slavik Bõstrovi sõnul tal ühest vastust ei ole ning tunded ja meeleolud on tal rällist rääkides ja mõeldes erinevad. Intervjuust ajalehele kumab läbi nostalgiat, kuid mitte mingil juhul kaadest ja süüdimõistmist.

Põhjused on olnud erinevad ja üks eemalejäämise põhjusi on olnud Slaviku iseloomus – öelda alati välja seda, mida mõtled ja arvad, kuid ka aeg on muutunud. Ralli korraldamise tüüri juures on nüüd noored, uute ideede ja mõtetega mehed. Ka võidusõit ise on muutunud, kuid seeme, mille Slavik Bõstrov koos Aleksander Tiidusega idanema panid, on jätkuvalt elujõuline.

Autosportiks hea pinnase loomise eest peab Slaviku sõnul titulema aitäh autospor-di viljelejatele kunagises autobasiss, eelkõige toliaegsele peainsenerile Jaan Martini-le ja tema paarimehele taksojuht Ulo Leppikule. Nende meeste kaasabil proovis Bõstrov ka ise võidusõitu, paarimeheks oli Mati Kriis.

Ralli on ühe põlvkonna noorus ja nende toimetamise

“Kuigi meid peeti pisut hullumeelseteks, oli meil siiras soov näidata, et ka Saaremaal võib midagi teha,” meenutab Slavik Bõstrov põhjust, miks hakati kolmkümmend aastat tagasi tänaseks legendaarseks saanud võidusõitu korraldama. Tema sõnul oli parajaks stiimuliks asjaga tegelema hakata paljude inimeste huvi.

“Saaremaa rällist sai ühe põlvkonna ettevõtmine. Meil on olemas terve seitskond kohtunikke, rajameistreid, sekretäre ja inimesi, kes on ralli korraldamiseks kursis. Nad pühendasid sellele oma vaba aja, kopikatki vastu saamata,” kiidab Slavik inimesi, kes võidusõitu pühendumisega aastakümneid vedanud.

1974. aastal oli ühe ralli korraldamine tõsine probleem ja positiivsete lähendusteni jõudmiseks tuli murda läbi mitme nõukoguliku bürokraatliku instantsi. Korraldajatel tuli arvestada erinevate piirangutega, taotleda asjameestelt kooskõlastusi. Tekkinud vastuseisu murdmiseks pidi kasutama teatud nippe.

“Tol ajal pani asja paika meie asukoht. See oli sügaval nõukogude ajal ja võraste toimine Saaremaal valitsetud piiritsiooni oli probleemiline. Piirivalve oli see, kes

ütles A ja O ning ralli korraldamiseks oli vaja nende luba,” selgitab Slavik probleemi tagamaid.

“Et saada Sõrve otsa või Kaugatama katsele, oli vaja luba, sest sel ajal sõitis sellel teel iga tunni tagant piikond ja soov see paariks tunniks kinni panna oli tõsine väljakutse,” lisab ta.

Olulisiks instantsiks olid ka parteiorganid, sest rajooni parteikomitee nõusolekuta ei tasunud ralli korraldamisest unistada. Ja et oleks kergem asju ajada, otsustati panna võidusõidule nimeks Tehumardi ralli, seda enam, et just siis möödus kolmkümmend aastat legendaarsest õelalihingust.

“Mandri võistlejatele oli vaja muretseda sissesõidu-looda piiritsiooni. Algul öeldi meile, et visake see unistus peast. Kuid me ei jätnud koos Sassi ja Jonni ja nii hakkas ettevõtmine tasapisi arenema,” tõdeb ralli kauaaegne juht.

Tulemuseks oligi esimene Tehumardi ralli, mis toimus 24. oktoobril 1974. aastal. Stardis oli 54 ekipaazi, nende hulgas näiteks ka saarlaste ekipaazid Mati Põld ja Ulo Vevers, Kaljo Aste ja Arvo Sema ning teised.

“Kindlasti ei mõelnud me seda sellele, et ralli võib kesta veel ka kolmekümne aasta pärast. Tahtsime lihtsalt teha ja olla – see oli fiiling. Aga kui tuli kümnes ralli, siis hakkasime juba pisut järjepidevusele mõtlema.”

Unistuseks olid vennad Bolšihhid

Nagu igal spordivõistluse korraldajal on oma unistused, nii olid need ka Saaremaa ralli läbiviijatel. Kui algul mõeldi võistlejate toomisele mandrit, siis võidusõidu arenedes julgeti kiigata ka juba vabariigi piiride taha.

Ja kuigi vennasvabariikide sõitjate osalemine oli piiritsiooni tõttu problemaatiline, suudeti ka see takistus ületada. Nii toodi siinsetele teedele kihutama Eesti paremiku kõrval pea kogu suurriigi eliit. Slaviku sõnul sai see talle hiljem võib-olla isegi komistuskiviks, sest ei olnud tavalline, et mingi mees maalt üritas pealinlastele silmda ette teha ja see oli tol ajal ennekuulmatu.

“Ettevalmistus oli päris suur,” meenutab Slavik Bõstrov ralli tõusmist üleliidulise tähtsusega võidusõiduks. “See pakkus meile lõbu, aga paras kogus auahnust oli ka. Eesmärk oli, et saaksime ikka tõsisemaid mehi sõitma ja soov oli mandrimeeeste konkurentsi pakkuda ning isegi paremad olla.”

Tasapisi koguski Saaremaa ralli kuulsust ka Venemaa avarustes ja siia sooviti tulla. Kõige kaugemad mehed sõitsid võidusõidule Kaug-Idast ja neil kuulus rällil osalemiseks pea kuu aega.

Saaremaa rällikorraldajate suur unistus oli tuua kohale vennad Bolšihhid, kes olid Nõukogude Liidus suurest sõitjad ja lisaks sellele ka korloritsed kujud. Nad olid isegi nii kõvad mehed, et võisid endale valida rällisid piiri taga, mis tol ajal oli juba kõva sõna.

“Kui ma selle soovi esimest korda Tallinnas Autospor-di Liidus avalikustasin,

panid kõik laginal naerma. Ühel hetkel olin aga äkki kahe venna vahel ja lõime käed. Ja nad olid siin startis,” räägib Slavik ühest oma suuremast kordaminekust, sest esialgu võimatuna näiv oli saanud teoks.

“Esimest korda nägime, milline on üks võistlustiim. Võimas pilt oli. Siiaamaani tuletavad nad ise ka seda võistlust hea sõnaga meelde – nagu olen kuulnud.”

Slavik märgib ära ka tänase Eesti esisõitja Marko Martini, kes 1994. aastal tuli siia esimest korda sõitma. Tookord oli võistlejaid rohkem, kui starti lubati, kuid Lada 08-ga sõitev nooruke rällimees sai tol korral pea-kohtuniku eriloaga sõitma.

Samas teeb Slavik Bõstrov veidi ootamatu avalduse. “Saaremaal on olnud palju kõvem sõidumees kui Markko Martin ja see on Vello Õunpuu. Kui anda nendele meeste võrdsed tingimused, see tähendab, viia nad ühte ajastusse, siis saarlane oleks oma tippaegadel Martinile ära teinud. Kui Martin on saavutanud edu töoga, siis Õunpuu on looduslaps ja see pole mitte ainult minu seisukoht,” kiidab Bõstrov läbi aegade parimat Saaremaa rällimeest.

„Oma arengu huvides oli Vello Õunpuu sunnitud minema Tallinnasse ja sealt edasi oli juba tee lahti Nõukogude Liidu koondisesse. Õunpuu paarimees Ivo Vaher jätkas võistlemist aga koos Vambola Rannaga,” lisas Bõstrov, kelle poolt leiab veel äärmärkimist Saaremaa Autobasiss rällitiimi kuulunud Kalmer East.

Ralli pole mitte ainult sport, vaid ka kultuurisündmus

Kolmkümmend aastat kestnud ürituse puhul tekib alati küsimus – kuidas see on nii kaua vastu pidanud ja mis on olnud liikumapanevad tegurid? Hinnangud ja vastused nendele küsimustele on erinevad, kuid ühes on kõik kindlad, Saaremaa ralli ei ole mitte ainult spordisündmus, vaid see on osa kultuurist, mis kaasab erinevate huvidega elanikkonnakihte.

“See on midagi enam kui ainult ralli – see on kultuurisündmus,” leiab ka Slavik Bõstrov, kelle sõnul on korraldajad juba ralli algusest pingutanud selle nimel, et kõita võimalikult suure rahvahulkade tähelepanu ja vaid autode kihutamiseks seda ei saavuta.

“Mul tuleb meelde, kuidas Sõrve otsas Hänga külas memmed panid oma taburetist juba aegsasti tee äärde hakkama ja küsisid, kas Vello Õunpuu ikka on stardis. Siis hakkasin aru saama, et see pole mitte ainult sport, vaid midagi rohkemat,” räägib Slavik.

“Rahvast köidab kambavaim ja sumin võidusõidu ümber. See on puhkemoment. On ju kõigile teada, et üks õige mees, kes läheb rällit vaatama, sõitib ennast kõigepealt mugavalt ja soojalt riidesse. Selleks, et tervis püsiks, paneb ta ka väikesed “soojarohud” taskusse ja loomulikult see arutelu ja kommentaarid selle asja üm-

Slavik Bõstrov järjekordsel rällil.

FOTO: ARHIIV

ber. Inimesed saavad väljas kokku ja see on mõnus.”

Bõstrov meenutab, et Saaremaa rällide üheks fimmärkiks kujunes korralik lõpupidu. Muutus traditsiooniks, et ralli lõpetati ametliku banketi-ga, kus kõik sportlased said sooja söögi, mille juurde kuulsid ka korralikud praed.

Võistlejatele meeldis siin valitsev õhkkond ja see, et just nemad olid selle ürituse peaosajad.

“Meeskonnad nägid rajal lõpp palju vaeva ja isegi riskisid ning nad pidid pärast saama ka lõogastuda. Oli endast mõistetav, et mehed läksid siit täiskõhuga. Lõpupaneketle oli tung ja tihthilugu sinna kõik ei pääsenudki, sest ruumid seadsid omad piirid.

See oli ka kohalike neidude tantsitamise põhikoht,” räägib Bõstrov.

Ta lisab, et see oli fiiling ja pakkus tõelise naudingut nii sportlastele kui korraldajatele. “Nüüd oleme me ratsionaalsamad, kinnisemad ja eelarve koostamine on ka tõenäoliselt keerulisem. Meil oli kõik rohkem nagu entusiasmi ja südamest.”

Slaviku loobumisel erinevad põhjused

Küsimusele, miks ta on jäänud rällide korraldamisest eemale, ei ole Slavik Bõstrovil ühest vastust.

“Konkurentsi parima ralli korraldamisele oli juba siis suur, sest kõik tahtsid viia

Vello Õunpuu töö rahva raja äärde.

FOTO: ARHIIV

aastat Saaremaa rällile

Vello Õunpuu töö rahva raja äärde.

FOTO: ARHIIV

kud seadsid aga tingimused, et autoralliga sellesse ulatuses enam tegeleda ei saa. “Ma andsin endale aru, et üks asi peab kord lõppema ja mitut asja üheaegselt teha ei suuda,” räägib Slavik, lisades, et oleks pidanud siiski rohkem vaatama, kes asja üle võtab.

Aeg on siiski edasi läinud, autobasiss on saanud aja-looks, majanduslikud võimalused rällide korraldamiseks paranenud, kuid Slavik Bõstrovit korraldajate hulgas ei leia. Ka siin on tal selgitused olemas ja ikkagi viivad eemalejäämise põhjused kümne aasta tagusesse aega.

Slavik Bõstrov räägib, et põhjused on lahkarmustes, mis tekkisid tollase Eesti Autospor-di Liidu funktsionääri Priti Palloga. Pahatühti olid pealtna meelst siitulekuteks teised eesmärgid kui võistlustele kaasaitamine. Peakohtuniku ülesanne oli aga täpselt järgida võistlusjuhendi tähtmist.

“Olen alati välja öelnud, mis ma mõtlen. Ma olen otse-ütlemisega mees. Need mehed, kes peaksid Tallinnast aitamata ja kontrollimata, tulid siia pigem puhkama ja pidutsema. Ja oligi vastuolu Priti Palloga käes,” toob

Slavik välja vastuseisu põhjuse.

Tollaste funktsionääride soovide mittetäitmine oli aga ennekuulmatu ja nii ongi jäänud soiku koostöö ka hilisemate rällikorraldajatega.

Saaremaa rällide kauaaegne korraldaja ei välista siiski, et kunagi võib teda jälle näha autospor-di juures. Samas ta mõnab, et niisugusel kujul, nagu rällit praegu tehakse, ei pakus see talle enam rahuldust. “Kõrvaltvaatajana, mitte oiles asja sees, on loomulikult raske hinnangut anda, kuid minu jaoks on see korus,” nendib ta.

Slaviku hinnangul ei ole ralli arenguks kõiki võimalusi maksimaalselt ära kasutatud. “Toonitan veelkord, et kõrvaltvaatajana tundub, et käib ikka vahendite otsimine, pole mingit kindlat süsteemi, puudub kindlustunne hõimade suhtes. Näib, et katsutakse sel aastal ära teha ja kas järgmisel aastal tehakse, selgub hiljem. See on ju ka käest kätte käinud üritus ja nii ongi raske.”

Ralli jääb Saaremaale

Slavik Bõstrov usub, et Saaremaa ralli jääb kestma ja see, et see 2004. aastal järje-

Nii see 1974. aastal algas.

FOTO: ARHIIV

kordselt Eesti parimaks rälliks tunnustati, ainult kinnitab seda. Tuleb ära unustada vahepealsed mõna-aastad ja edasi minna. Eelkõige peaks see olema saarlaste asi. Tema üks põhimõte oli toetuda saarlastele, kellele seda tehti, ja anda Saaremaa ettevõtetele väljund ning see ka toimis.

Bõstrovi hinnangul on Saaremaal kohalikke inimesi ja vajalikke ressursse, et rällit piisavalt heal tasemel korral-

dada ja edasi viia.

Siin meenutab Slavik hea sõnaga oma endisi kolleege ja inimesi, kes on rällisid läbi aastakümnete korraldanud. “Kujunes nii, et me Sassi-ga olemine olnud ralli lapsevanemad, aga lapse kasvamise juures on olnud ka palju teisi asjaosalisi. Meil oli ohtralt häid abilisi, sest ükski ei oleks me midagi teinud ja paljud on neist rälli juures tänaseni,” räägib ta.

Bõstrovil on välja tuua ka positiivseid momente tänaste ralli korraldajate aadressil. “Hea on see, et rälli toimub ja et see on tagasi jõudnud keskväljakule. Samas võiks senikasutatud radadele midagi huvitavat juurde leida. Praegu on rõhk kiirustel,” teeb endine korraldaja mõned ettepanekud uuendusteks.

Kõige olulisema momendina märgib Slavik Bõstrov siiski asjaolu, et Saaremaa rälli kestab. “Mul on selle üle siiralt hea meel, et see rahva sügisel liikuma paneb. Ma olen õnnelik inimene, et ma olen üht-teist siin elus korda saatnud ja olen sellega rahul,” lõpetab Saaremaa rälli üks algatajaid ja ettevõtmist kakskümmend üks aastat vedanud Slavik Bõstrov.

FOTO: ARHIIV

Nii see 1974. aastal algas.